

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Даниела Иванова Борисова
член на Научното жури, назначено със Заповед на Директора на ИИКТ-БАН
№ 277/06.11.2024 г.

Относно: Дисертационен труд на Едьола Кристак Нака (Edjola Kristaq Naka)
на тема „Optimization Algorithms for Data Management“, представен за
придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма
„Информатика“, професионално направление 4.6. „Информатика и компютърни
науки“, научна област 4. „Природни науки, математика и информатика“

На първото заседание на научното жури, състояло се на 08.11.2024 г., бях
определена да подготвя становище по процедурата, за която получих всички
необходими документи.

АКТУАЛНОСТ

Индустрията за данни генерира около 2,5 квинтилиона байта данни на ден, по-голяма част от които са източници от официална държавна статистика, интернет, социални медии, цифрови снимки, комуникационни среди, IoT и други доставчици на бизнес и услуги. От друга страна, увеличаването на очакваната продължителност на живота е свързано с увеличаване на неврологични разстройства като Алцхаймер и други деменции, инсулт и Паркинсон. Това налага глобалните здравни политики не само да се съсредоточат върху оцеляването, но и да минимизират загубата на здраве поради увреждане. Управлението и изследването на подобни данни представляват значителни предизвикателства по отношение както на съхранението и обработката, така и на поверителността. Правилното разбиране и анализа на тези данни са от съществено значение за при вземането на решения, което е предпоставка за търсене и изследване на ефективни оптимизационни алгоритми и методи за намаляване и подбор на най-изявените характеристики от генерираните данни. Следователно, използването на класификатори за машинно обучение с фокус върху подобряването на ефективността и времето за изпълнение на алгоритмите за прогнозиране на Паркинсон е актуално научноизследователско направление.

ПОЗНАВАНЕ НА ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРОБЛЕМ

От направения обзор, както и от публикуваните резултати по темата на дисертационния труд може да се установи, че докторантката добре познава естеството на изследваната проблематика. Допълнително доказателство за това е библиографията, съдържаща 287 цитиращи източници.

АНАЛИТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Дисертационният труд на Edjola Kristaq Naka е в общ обем от 165 страници, вкл. 25 фигури, 33 таблици и 287 цитирани източници. Структуриран е както следва: увод, 3 глави, заключение – резюме на получените резултати, приноси, списък на публикациите по темата на дисертационното изследване, забелязани цитирания на публикациите, декларация за оригиналност на резултатите, библиография и списъци на използваните таблици и фигури. На стр. 52 е определена целта на дисертационното изследване, за чието реализиране са формулирани 7 задачи.

В Глава 1 са представени общи понятия и дефиниции за използването на методи и алгоритми за оптимизация на различни ключови области за управление на данни, с фокус върху проблема с избора на характеристики. Обобщени са концепциите за метаевристични алгоритми за оптимизация, тяхното приложение при избор на характеристики и функцията на класификаторите за машинно обучение при избор на характеристики. Представен е практически напредък в подобряването на метаевристиката, разработването на хибридна метаевристика и комбинирането им с други техники за избор на характеристики за прогнозиране на болестта на Паркинсон.

В Глава 2 се описват предложените нови метаевристични алгоритми, методи и подобрения, които се използват за подбор на характеристики при прогнозиране на Паркинсон. Алгоритъмът на волейболната Висша лига е основният метаевристичен алгоритъм, на база на който са реализирани предложените метаевристични алгоритми. Поради факта, че този алгоритъм не е използван за подобни цели като избор на характеристики е необходима модификация и адаптация за тази цел.

В Глава 3 са представени резултатите от експериментите, проведени за да се потвърди приложимостта на предложени алгоритми, методи и подобрения, описани в Глава 2.

АВТОРЕФЕРАТ И АВТОРСКА СПРАВКА

Представеният автореферат достоверно отразява съдържанието на дисертационния труд и съответства на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. От представената декларация за оригиналност, както и от публикациите по темата на дисертацията, може да се определи, че описаните резултати са лично дело на автора. Трябва да се отбележи също, че във всичките 7 публикации докторантката е първи автор. В допълнение трябва да се отбележи, докладът от проверката в платформата

Strikeplagiarism.com показва, че коефициент за сходство по-малък от 15 %, което доказва оригиналността на описаните резултати от проведените изследвания.

ОЦЕНКА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ С МИНИМАЛНИТЕ НАЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ И С ДОПЪЛНИТЕЛНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ ПО ЧЛ. 1А, АЛ. 2 ОТ ППЗРАСРБ

Представени са общо 7 публикации по темата на дисертационния труд, като 1 от тях е в издание с IF, 3 а останалите са в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (AMC, Scopus, Web of Science, IEEE). Докторантката е самостоятелен автор на 4 от публикациите, а в останалите е първи автор. Следователно, съгласно ППЗРАСРБ представените публикации по темата на дисертационното изследване имат еквивалент на 96 точки, което 3 пъти повече от както от минималните национални изисквания, така и специфичните изискванията на ИИКТ-БАН от 30 точки за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“.

ПРИНОСИ НА ДОКТОРАНТА

Приемам формулираните от докторанта приноси като ги оценявам като научно-приложни приноси, водещи до обогатяване на съществуващи знания.

КРИТИЧНИ ЗАБЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Нямам критични забележки. Познавам лично Edjola Kristaq Naка през времето на нейното обучение в ИИКТ-БАН, която се доказва като мотивиран и активен учен в областта информатиката и компютърните науки.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА КОМПЛЕКСНА ОЦЕНКА

Получените резултати по темата на дисертационното изследване показват убедително, че Edjola Kristaq Naка притежава необходимите теоретични знания и практически умения в областта на информатиката и компютърните науки, както и доказани способности за самостоятелни научни изследвания. Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Р. България, Правилника за неговото прилагане, както и на Правилника за специфичните условия за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИИКТ-БАН. **Получените резултати по темата на дисертационното изследване ми дават достатъчно основание да дам категорично положителна оценка на представения дисертационния труд и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Edjola Kristaq Naка образователната и научна степен “доктор” по докторска програма „Информатика“, проф. направление „Информатика и компютърни науки“.**

06.01.2025 г.

Член на Нау

На основание

331Д